

Початкова школа і сучасність

Дзвенить струмочком рідна мова
Сценарій свята до Міжнародного дня
рідної мови

В моєму серці Україна –
одна єдина Батьківщина
Сценарій виховного заходу

Робота з нитками.
Аплікація «Ялинка взимку»
Урок трудового навчання, 1 клас

Таблиця ділення на 9. Вправи і задачі
на засвоєння таблиці ділення на 9
Урок математики, 2 клас

Множення трицифрового числа
на одноцифрове виду $242 \cdot 3$
Урок математики, 3 клас

Вживання у мовленні
іменників та займенників
Урок української мови, 4 клас

Початкова школа і сучасність

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щомісяця

№ 2 (30) ЛЮТИЙ 2017

Заснований у вересні 2014 р.

ЗАСНОВНИК
ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Світлана МАРТИНЕНКО,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри початкової освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Надія БІБІК,
доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член НАПН України,
головний науковий співробітник
відділу початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України

Марія БРАТКО,
кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Алла ЖУКОВА,
кандидат педагогічних наук, директор
Гімназії міжнародних відносин № 323
Дарницького району м. Києва

Василь ЖУКОВСЬКИЙ,
доктор педагогічних наук, професор
Національного університету «Острозька академія»

Олена МАТВІЄНКО,
доктор педагогічних наук, професор,
заступник декана з наукової роботи
факультету педагогіки і психології
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Тетяна ПУШКАРЬОВА,
кандидат педагогічних наук,
директор Скандинавської гімназії
Дарницького р-ну м. Києва

Ольга СЛОНЬОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук, професор
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Лариса СОЛОВЕЦЬ,
кандидат педагогічних наук, відмінник освіти України,
заслужений вчитель України

Людмила ХОРУЖА,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та історії педагогіки
Київського університету імені Бориса Грінченка

Ірина ШАПОШНИКОВА,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки і методики
початкового навчання факультету педагогіки
і психології Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Віктор ЮРЧЕНКО,
кандидат психологічних наук, доцент,
директор Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

Роман ЯРОШЕНКО,
кандидат філологічних наук, доцент
Київського університету імені Бориса Грінченка

ЗМІСТ

МОВОЗНАВСТВО

- **Леся ПОРЯДЧЕНКО**
Використання опису як засобу
формування монологічного
мовлення першокласників _____ 2

- **Геннадій БОНДАРЕНКО,**
Катерина СІЗОНЕНКО
Застосування комп'ютерного
тренажера у процесі формування
риторичних умінь учнів
четвертого класу _____ 5

- Любов КАПКІНА**
Словники – помічники
та порадики вчителя і учнів
на уроках української мови _____ 10

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ УЧИТЕЛЯ

- Ірина АМІРІДІ**
Якою буває вода? Властивості води
Урок «Я і Україна», 1 клас _____ 13

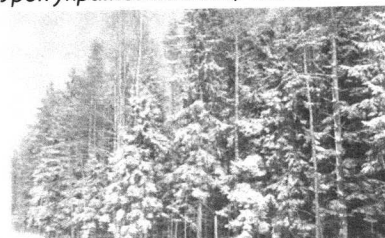
- Галина ЗНАЄНКО**
Робота з нитками.
Аплікація «Ялинка взимку»
Урок трудового навчання, 1 клас _____ 17

- Тетяна ПИЛИПЕНКО**
Таблиця ділення на 9.
Вправи і задачі на засвоєння
таблиці ділення на 9.
Знаходження частини числа
Урок математики, 2 клас _____ 19

- Галина ДОБРОГОРСЬКА**
Множення і ділення розрядних
чисел на одноцифрове число.
Множення трицифрового числа
на одноцифрове виду $242 \cdot 3$.
Задачі на знаходження
четвертого пропорційного
Урок математики, 3 клас _____ 23

- Валентина ДЕМОЧКО**
Повторення та закріплення
вивченого про відмінювання
іменників. Вживання у мовленні
іменників та займенників
Урок української мови, 4 клас _____ 25

- Анастасія ГРИШКО**
Переказ тексту
«Джерельце взимку»
Урок української мови, 4 клас _____ 27

- Тетяна ІЩУК**
Дзвенить струмочком рідна мова
Сценарій свята до Міжнародного
дня рідної мови _____ 31

- Марія ЛІПНИЦКА**
За тиждень Великдень,
це свято чудес,
Бо цар і спаситель
у цей день воскрес!
Сценарій виховного заходу _____ 37

- Ірина ТКАЧ**
В моєму серці Україна –
одна єдина Батьківщина
Сценарій виховного заходу _____ 42

СТОРІНКА ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

- Твори про зимові канікули
учнів школи I ступеня № 268
Оболонського району м. Києва**
Укладено магістранткою
Педагогічного інституту
Київського університету
імені Бориса Грінченка
Інною ГНЕД _____ 46

ЦЕ ЦІКАВО!

- Випадок у музеї _____ 12
- Скільки важать знання? _____ 16
- Цікаві пам'ятники _____ 41

На 1 сторінці обкладинки:
Марія Прошкуратова, 4 роки, м. Київ

Застосування комп'ютерного тренажера у процесі формування риторичних умінь учнів четвертого класу

Геннадій БОНДАРЕНКО,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри початкової освіти
Педагогічного інституту
Київського університету
імені Бориса Грінченка, м. Київ;

Катерина СІЗОНЕНКО,
студентка V курсу
Педагогічного інституту
Київського університету
імені Бориса Грінченка, м. Київ

Не потрібно нічого чекати. Взагалі, немає часу чекати. Діти вже занурені в цифровий світ і впливають на те, як він буде виглядати завтра. І тільки від нас залежить, чи будуть вони озброєні навичками і підтримкою, щоб зробити його місцем, де вони зможуть досягти успіху.

В. Король

Серед перспективних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що застосовуються у навчально-виховному процесі початкової школи, варто звернути особливу увагу на комп'ютерний (електронний) тренажер як один із ефективних засобів формування риторичних умінь учнів четвертого класу. Наші дослідження показали, що комп'ютерний тренажер сприяє посиленню інтересу до навчального предмета, підвищенню рівня навчальних досягнень молодших школярів, створенню сприятливих умов для самопідготовки, допомоги учням, які мають проблеми в навчанні, формуванню вміння вчитися.

Нами встановлено, що вчені розрізняють такі види комп'ютерних тренажерів для початкової школи, як: тренажери-презентації, тренажери-програми, тренажери на сайтах. Тренажери-презентації призначені для демонстрації на інтерактивній дошці або екрані серії запитань, на які учні повинні усно дати

відповідь. Після виголошених відповідей на екрані висвічується правильна відповідь. Запитання можуть містити ілюстративний матеріал. Тренажери-програми спрямовані на роботу в он-лайн режимі та містять серію завдань. Під час роботи учень вводить відповіді, які автоматично перевіряються. За необхідності учень може звернутися за підказкою. Тренажери на сайтах (<http://samouchka.com.ua/>, <http://shkolnayastrana.ucoz.ua/index/trenazhory/0-97.>, <http://edu-lider.ru/nachalnye-klassy>) передбачають роботу в он-лайн режимі. Учень реєструється на сайті і виконує серію завдань. Підсумки виконання роботи зберігаються на сайті, а вчитель перевіряє результати роботи учня [6]. Підтримуємо думку Л. Белоусової, яка зазначає: «Незаперечною перевагою електронних тренажерів для дітей молодшого шкільного віку є можливість забезпечити варіативність завдань, неповторність вправ, призначених для формування відповідних умінь, привнесення елементів гри, змагання в цей процес. Приваблива форма подання завдань, їх динамічність, практична мета... перетворює стереотипну роботу з удосконалення умінь у цікаву гру, яка мотивує дитину до виконання завдань репродуктивного характеру» [1, 591].

Рациональне застосування комп'ютерних тренажерів на уроках риторики в початковій школі уможлиблює

© Бондаренко Г., Сізоненко К., 2017

інтенсифікувати діяльність учителя й учнів; підвищити якість вивчення української мови; втілити в життя низку дидактичних принципів, зокрема: індивідуалізації, диференціації, науковості, наочності тощо [5].

Як нам вдалося з'ясувати, комп'ютерний тренажер складається з таких компонентів: інтерактивної схеми, що включає теоретичну інформацію; комплексу завдань, які формують уміння. Тренажер може застосовуватися як під час роботи на інтерактивній дошці, так і організації самостійної роботи учнів, наприклад, у системі «1 учень – 1 комп'ютер».

Під час розроблення комп'ютерного тренажера з розвитку риторичних умінь нами враховувалися такі вимоги, як: дидактична системність у підборі завдань; методична послідовність виконання завдань; інтерактивність у роботі з виконання тренувальних завдань; свобода вибору навчальної траєкторії [2, 84].

Крім того, ми керувалися лінгводидактичними принципами щодо змістового наповнення комп'ютерного тренажера, зокрема: нормативність, функціональна значимість, частотність, мінімізоване й доступне подання навчального (тренувального) матеріалу, навчально-методична доцільність, пізнавальна значимість і дидактична цінність [2, 100].

У зв'язку з тим, що комп'ютерних тренажерів для формування риторичних умінь молодших школярів

не існує, нами створено авторський риторичний комп'ютерний тренажер, мета якого полягає в реалізації тренінгової та корекційної функцій, адже велика увага на уроках риторики має приділятися відпрацюванню предметних ораторських умінь. Тренувальні завдання, які виконували четвертокласники, забезпечували формування необхідних риторичних умінь, що з часом стануть навичками. Корекційна функція реалізувалася шляхом коригування риторичної діяльності учнів – прямої, коли виправлялася неправильна дія учня, наприклад, щодо володіння властивостями голосу, дикцією, мімікою, жестикуляцією та демонструвався правильний спосіб виконання завдання; і непрямої, за якої школяру надавалася інформація (наприклад, про розвиток уміння складати текст розповіді), що допомагала йому самостійно виконати тренувальне завдання.

Зміст розробленого нами комп'ютерного тренажера в програмі Microsoft Visual Studio [4] складається з таких структурних компонентів управління, як: «Тренажер із розвитку вмінь володіти властивостями голосу, дикцією, інтонацією», «Тренажер із розвитку вмінь управляти мімікою, жестами, поставою», «Тренажер із розвитку вмінь складати текст розповіді та виголошувати її перед слухачами» (див. рис. 1).

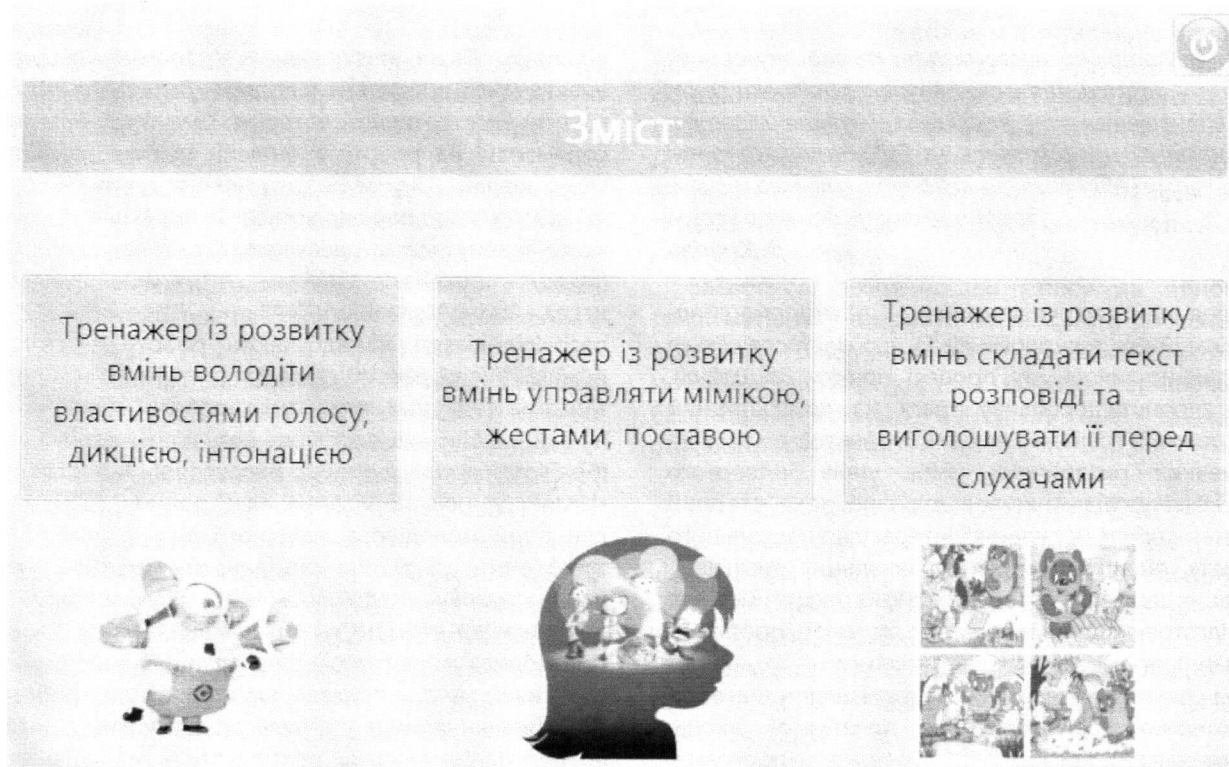

Рис. 1. Структурні компоненти інтерактивного управління комп'ютерним тренажером

Учні спочатку під керівництвом учителя, а потім самостійно обирають вид тренажеру, наприклад, «Тренажер із розвитку вмінь володіти властивостями голосу, дикцією, інтонацією», клацають мишею,

роблять вибір вправ та виконують їх: спочатку на вимову голосних звуків, потім – приголосних звуків, ускладнених сполучень звуків, читання віршів, скоромовок тощо (див. рис. 2).

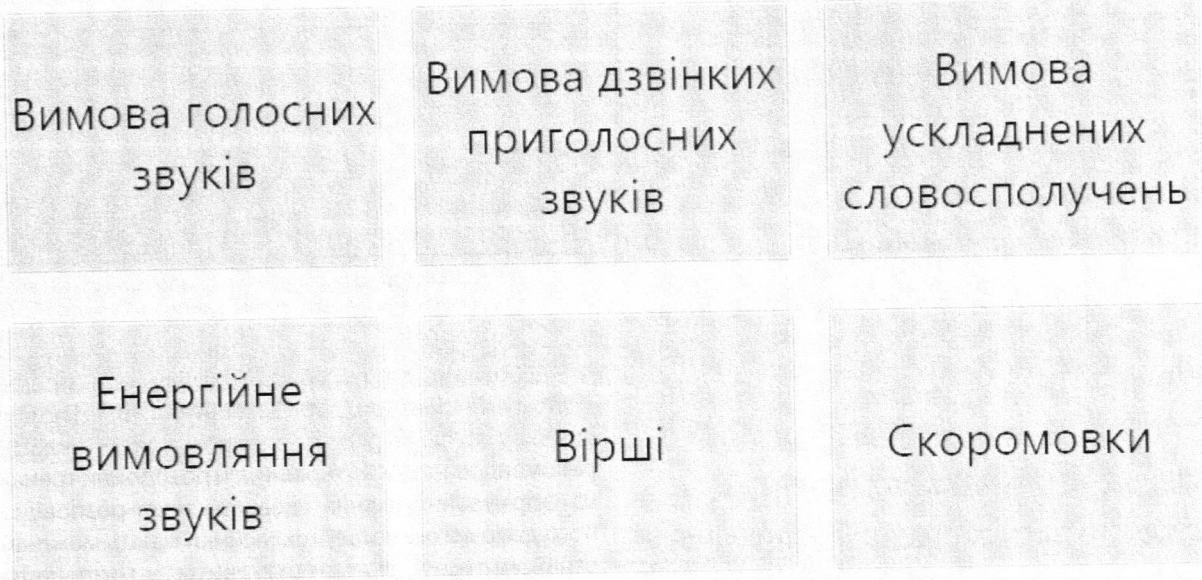

Рис. 2. Тренажер із розвитку вмінь володіти властивостями голосу, дикцією, інтонацією

Молодші школярі мають можливість перевірити правильність вимови звуків, клацнувши мишкою на іконку динаміку та прослухавши аудіо-запис (див. рис. 3).

З метою розвитку діапазону голосу, інтонації четвертокласникам пропонується виконати вправи **таким чином, щоб підвищення висоти голосу відповідало змісту висловленого (див. рис. 4)**. Клацнувши мишкою на іконку динаміку та прослухавши

аудіо-запис, учень може перевірити правильність виконання тренувальної вправи.

За аналогічним алгоритмом виконуються вправи із скоромовками (див. рис. 5) та ускладненими сполученнями звуків (див. рис. 6). Крім того, тренажер пропонує три варіанти швидкості чіткого промовляння скоромовок, а саме: повільно, швидко і дуже швидко. На це вказують три іконки з динаміками.

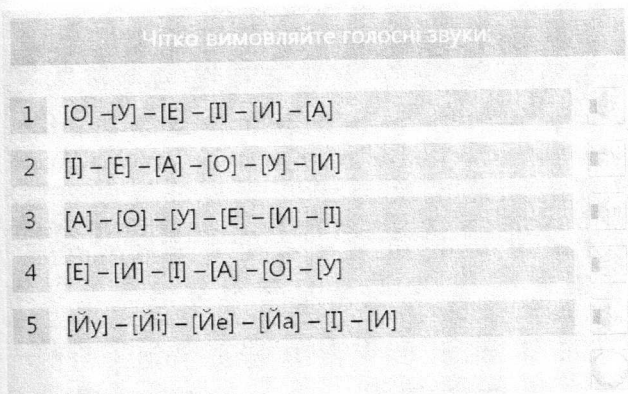

Рис. 3. Вправа на вимову голосних звуків

Прочитайте вірш таким чином, щоб підвищення висоти голосу відповідало змісту висловленого:

Щоб головним оволодіть регістром,
На мить стаю я «альпіністом».
Все вище, піднімаюсь, вище!
І вже вершина ближче, ближче!

Рис. 4. Вправа на розвиток діапазону голосу, інтонації

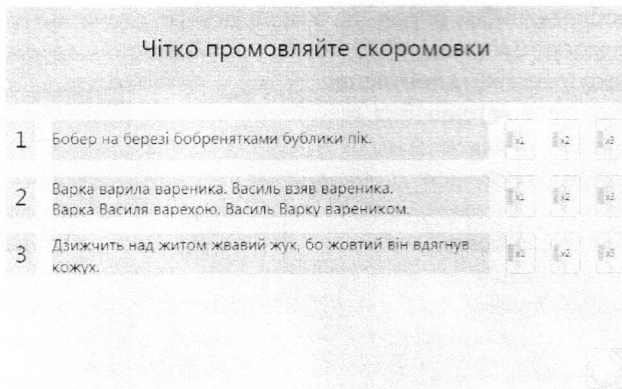

Рис. 5. Вправа на розвиток чіткості вимови

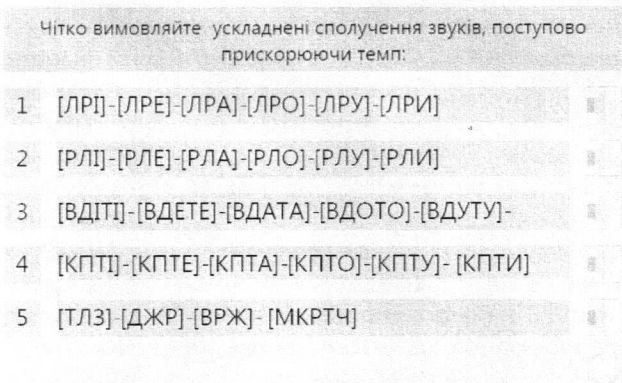

Рис. 6. Вправа на розвиток чіткості вимови

Важливого значення ми надаємо формуванню у четвертокласників умінь управляти мімікою та жестами. У зв'язку з цим нами розроблено комплекс тренувальних вправ на розвиток умінь застосовувати невербальні засоби виразності (див. рис.7).

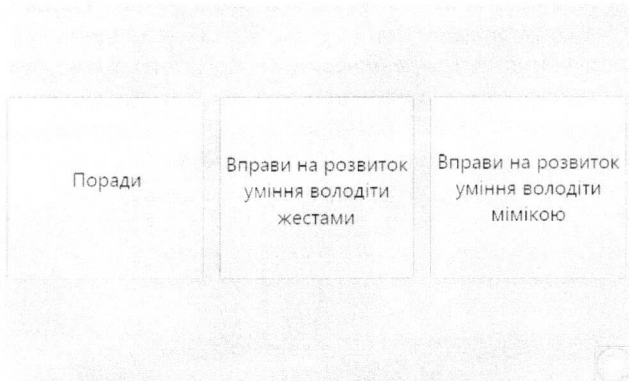

Рис. 7. Тренажер на формування вмінь володіти мімікою та жестами

Наприклад, тренувальні вправи на формування вмінь управляти жестами ми розробили за допомогою техніки анімаційних картинок, за якої одне зображення жесту плавно переходить в інше (див. рис. 8).

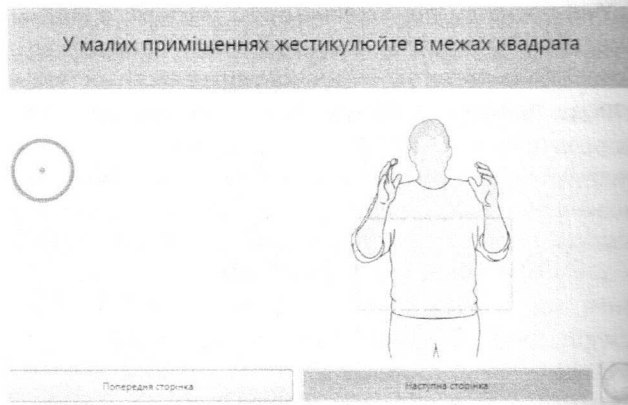

Рис. 8. Вправа на формування вмінь жестикулювати в межах квадрата (середній рівень жестикуляції)

Відповідно до програми навчального предмету «Риторика» (автори: М. Захарійчук, В. Науменко), що входить до курсів за вибором для 1–4 класів та рекомендовано МОН України, ми розробили тренажер на формування вмінь складати текст-розповідь. За його допомогою четвертокласники мають можливість ознайомитися зі структурними компонентами розповіді, особливостями складання, зразком для вправлення у створенні тексту тощо (див. рис. 9, 10, 11).

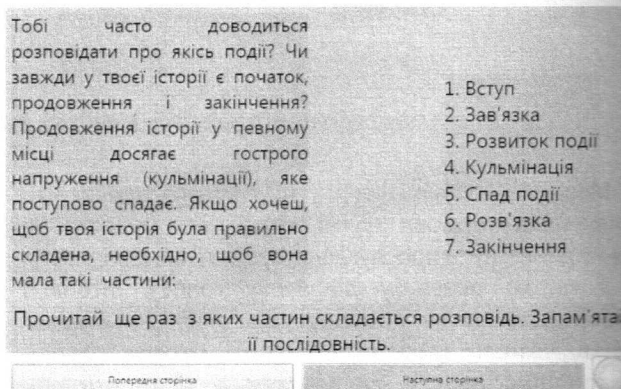

Рис. 9. Тренажер на формування вмінь складати текст-розповідь

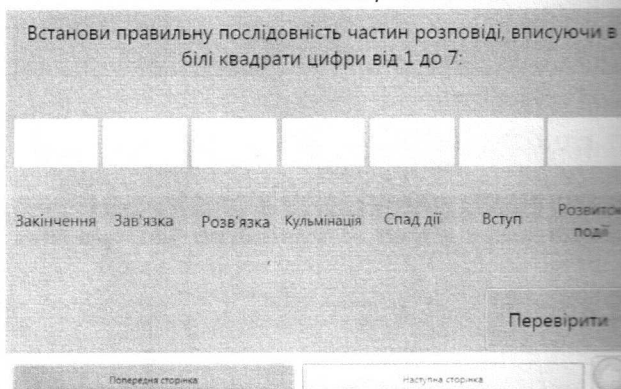

Рис. 10. Вправа на встановлення правильної послідовності структурних компонентів тексту-розповіді

Минулої зими в сонячний ясний день ми з татом, мамою і сестрою пішли в ліс на лижах. У лісі було дуже гарно. Навколо блищав сніг, співали синиці й свистіли снігурі.

Ми заїхали далеко в ліс, там були гірки. Всі ми каталися й гралися, а після вирушили назад.

Раптом біля ялинки з пухнастого снігу вискочило маленьке мишеня.

Я хотіла впіймати мишеня, але воно зникло десь під моїми лижами. Ми пошукали його, але не знайшли. Напевно, воно зарилося в сніг.

У дорозі я відчула, що в мене під штанами щось ворухитися. Я підняла штанину і побачила наше знайоме мишеня.

Воно швидко прошмигнуло в сніг. Ми весело розсміялися. «Ось яке невиховане мишеня, навіть «дякую» не сказало!» – Пожартувала я.

Коли ми повернулися додому, я цю історію розповіла своїй любій бабусі. Вона теж розсміялася.

Цей чудовий зимовий день я запам'ятаю назавжди!

Перевірити

Попередня сторінка

Наступна сторінка

Рис. 11. Зразок тексту-розповіді

Як показало проведене нами експериментальне дослідження, під час застосування комп'ютерного тренажера на уроках риторики в четвертокласників підвищився рівень сформованості риторичних умінь, активізувалися мотивація до навчання та інтерес. Молодші школярі підвищили рівень оволодіння властивостями голосу, дикцією, інтонацією залежно від змісту і мети словесної діяльності; навчилися управляти мімікою, жестами відповідно до змісту і мети мовленнєвої діяльності, складати текст розповіді та виголошувати її перед слухачами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белоусова Л. И., Олефиренко Н. В. Дидактический потенциал цифровых образовательных ресурсов для младших школьников [Электронный ресурс] / Л. И. Белоусова, Н. В. Олефриенко. – Режим доступа : <file:///D:/Комп.%20тренажер/didakticheskiy-potentsial-tsifrovyyh-obrazovatelnyh-resursov-dlya-mladshih-shkolnikov.pdf>.
2. Беляев М. И. Технология создания электронных средств обучения [Электронный ресурс] / М. И. Беляев, В. В. Гриншкун, Г. А. Краснова. – Режим доступа : file:///D:/Комп.%20тренажер/Tekhnologija_sozdaniya_EHSO.pdf.

3. Мартиненко С. М., Бондаренко Г. Л. Особенности подготовки майбутнього вчителя початкової школи до мовленнєво-риторичної діяльності / С. М. Мартиненко, Г. Л. Бондаренко // Рідна мова (Квартальник українського вчительського товариства у Польщі). – 2013. – № 19. – С. 82–88.

4. Microsoft Visual Studio [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Visual_Studio.

5. Чупріна О. В. Використання мультимедійних засобів навчання у початковій школі: аспекти і перспективи проблеми / О. В. Чупріна // Вісник Житомирського державного університету. – 2012. – Випуск 63. Педагогічні науки. – С. 177–180. Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/8684/1/34.pdf>.

6. Юдина Е. П. Методика использования электронных тренажеров для организации непрерывного обучения в начальной школе в рамках высокотехнологичной среды образовательного учреждения [Электронный ресурс] / Е. П. Юдина. – Режим доступа : http://324school.spb.ru/index.php?id=947&option=com_content&view=article.